

Teoretyczne podstawy informatyki

Wykład 6b: Model danych oparty na drzewach

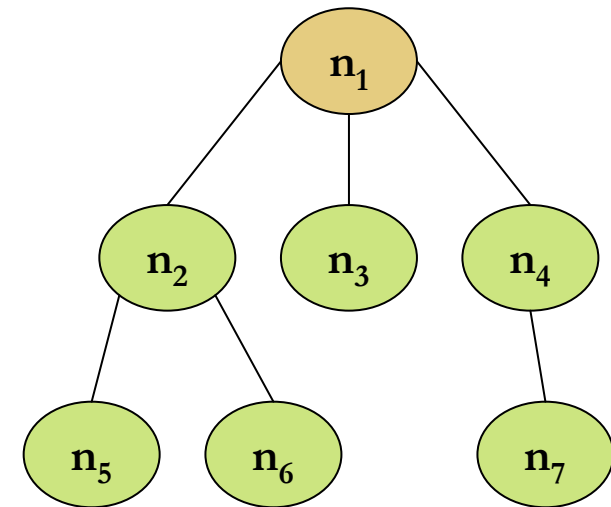
<http://hibiscus.if.uj.edu.pl/~erichter/Dydaktyka2010/TPI-2010>

Model danych oparty na drzewach

- Istnieje wiele sytuacji w których przetwarzane informacje mają strukturę hierarchiczną lub zagnieżdżoną, jak drzewo genealogiczne lub diagram struktury organizacyjnej.
- Abstrakcje modelujące strukturę hierarchiczną nazywamy **drzewem** – jest to jeden z najbardziej podstawowych modeli danych w informatyce.

Podstawowa terminologia

- **Drzewa** są zbiorami punktów, zwanych **węzłami** lub **wierzchołkami**, oraz połączeń, zwanych **krawędziami**.
- Krawędź łączy dwa różne węzły.
- Aby struktura zbudowana z węzłów połączonych krawędziami była drzewem musi spełniać pewne warunki:
 - W każdym drzewie wyróżniamy jeden węzeł zwany **korzeniem** n_1 (ang. **root**)
 - Każdy węzeł c nie będący korzeniem jest połączony krawędzią z innym węzłem zwanym **rodzicem** p (ang. **parent**) węzła c . Węzeł c nazywamy także dzieckiem (ang. **child**) węzła p .
 - Każdy węzeł c nie będący korzeniem ma dokładnie jednego rodzica.
 - Każdy węzeł ma dowolną liczbę dzieci.
 - Drzewo jest **spójne** (ang. **connected**) w tym sensie że jeżeli rozpoczniemy analizę od dowolnego węzła c nie będącego korzeniem i przejdziemy do rodzica tego węzła, następnie do rodzica tego rodzica, itd., osiągniemy w końcu korzeń.

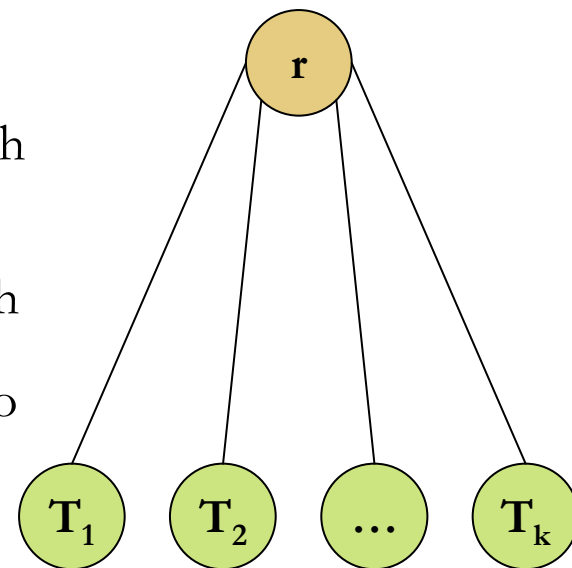
$n_1 = \text{rodzic } n_2, n_3, n_4$

$n_2 = \text{rodzic } n_5, n_6$

$n_6 = \text{dziecko } n_2$

Rekurencyjna definicja drzew

- **Podstawa:** Pojedynczy węzeł n jest drzewem. Mówimy że n jest korzeniem drzewa złożonego z jednego węzła.
- **Indukcja:** Niech r będzie nowym węzłem oraz niech T_1, T_2, \dots, T_k będą drzewami zawierającymi odpowiednio korzenie c_1, c_2, \dots, c_k . Załóżmy że żaden węzeł nie występuje więcej niż raz w drzewach T_1, T_2, \dots, T_k , oraz że r , będący „nowym” węzłem, nie występuje w żadnym z tych drzew. Nowe drzewo T tworzymy z węzła r i drzew T_1, T_2, \dots, T_k w następujący sposób:
 - węzeł r staje się korzeniem drzewa T ;
 - dodajemy k krawędzi, po jednej łącząc r z każdym z węzłów c_1, c_2, \dots, c_k , otrzymując w ten sposób strukturę w której każdy z tych węzłów jest dzieckiem korzenia r . Inny sposób interpretacji tego kroku to uczynienie z węzła r rodzica każdego z korzeni drzew T_1, T_2, \dots, T_k .

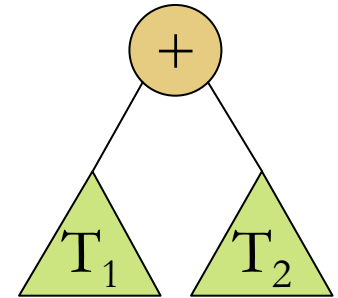

Podstawowa terminologia

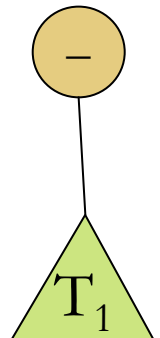
- Relacje rodzic-dziecko można w naturalny sposób rozszerzyć do **relacji przodków i potomków**.
- **Ścieżką** nazywamy ciąg węzłów, takich że poprzedni jest rodzicem następnego. Węzły na ścieżce to potomkowie (przodkowie). Jeżeli ciąg węzłów (n_1, n_2, \dots, n_k) jest ścieżką, to **długość ścieżki** wynosi **$k-1$** . (długość ścieżki dla pojedynczego węzła wynosi **0**). Jeżeli ścieżka ma długość **≥ 1** , to węzeł **m_1** nazywamy właściwym przodkiem węzła **m_k** , a węzeł **m_k** właściwym potomkiem węzła **m_1** .
- W dowolnym drzewie **T**, dowolny węzeł **n** wraz z jego potomkami nazywamy **poddrzewem**.
- **Liściem** (ang. **leaf**) nazywamy węzeł drzewa który nie ma potomków.
- **Węzeł wewnętrzny** to taki węzeł który ma jednego lub większą liczbę potomków.
- **Wysokość drzewa** to długość najdłuższej ścieżki od korzenia do liścia.
- **Głębokość węzła** to długość drogi od korzenia do tego węzła.

Drzewa zaetykietowane i drzewa wyrażeń.

- **Drzewo zaetykietowane** to takie w którym z każdym węzłem drzewa związana jest jakaś etykieta lub wartość. Możemy reprezentować wyrażenia matematyczne za pomocą drzew zaetykietowanych.
- Definicja drzewa zaetykietowanego dla wyrażeń arytmetycznych zawierających operandy dwuargumentowe $+$, $-$, \cdot , $/$ oraz operator jednoargumentowy $-$.
 - **Podstawa:** Pojedynczy operand niepodzielny jest wyrażeniem. Reprezentujące go drzewo składa się z pojedynczego węzła, którego etykietą jest ten operand.
 - **Indukcja:** Jeśli E_1 oraz E_2 są wyrażeniami reprezentowanymi odpowiednio przez drzewa T_1 , T_2 , wyrażenie $(E_1 + E_2)$ reprezentowane jest przez drzewo którego korzeniem jest węzeł o etykietce $+$. Korzeń ten ma dwoje dzieci, którego korzeniami są odpowiednio korzenie drzew T_1 , T_2 .

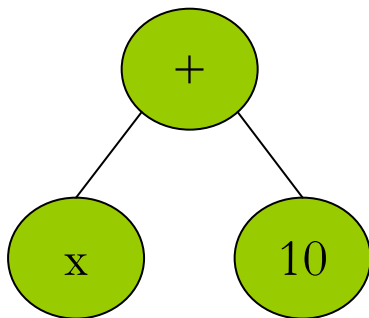
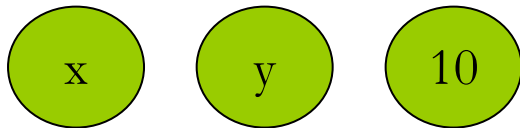

$$E_1 + E_2$$

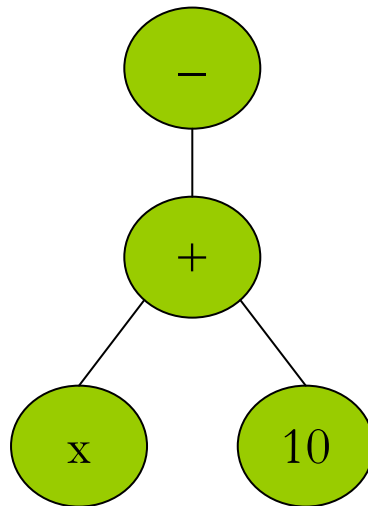

$$(- E_1)$$

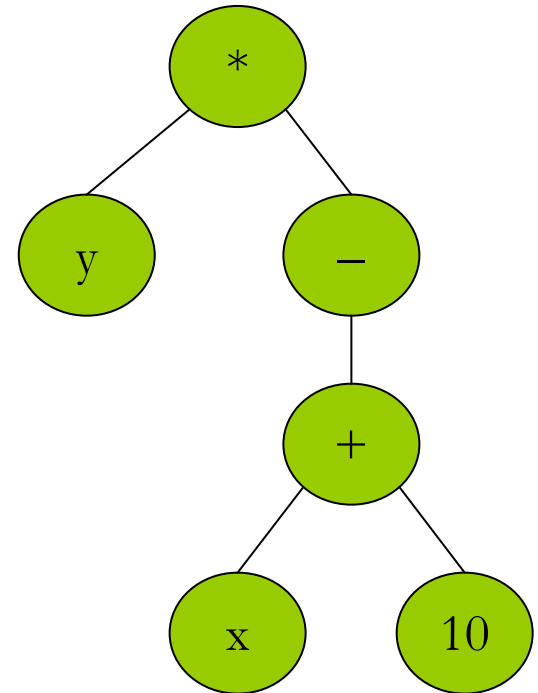
Konstrukcja drzew wyrażen

$$(x + 10)$$

$$(- (x + 10))$$

$$(y * - (x + 10))$$

Struktura danych dla drzew

- Do reprezentowania drzew możemy używać wiele różnych struktur danych. Wybór odpowiedniej struktury zależy od konkretnych operacji które planujemy wykonać na budowanych drzewach.
- **Przykład:**
 - Jeżeli jedynym planowanym działaniem jest lokalizowanie rodziców danych węzłów, zupełnie wystarczającą będzie struktura składająca się z etykiety węzła i wskaźnika do struktury reprezentującej jego rodzica.
- W ogólności, węzły drzewa możemy reprezentować za pomocą struktur, których pola łączą węzły w drzewa w sposób podobny do łączenia za pomocą wskaźnika do struktury korzenia.

Struktura danych dla drzew

- ❑ Kiedy mówimy o reprezentowaniu drzew, w pierwszej kolejności mamy na myśli sposób reprezentowania węzłów.
- ❑ Różnica między reprezentacjami dotyczy miejsca w pamięci komputera gdzie przechowywana jest struktura zawierająca węzły.
- ❑ W języku **C** możemy stworzyć przestrzeń dla struktur reprezentujących wierzchołki za pomocą funkcji **malloc** ze standartowej biblioteki **stdlib.h**, co powoduje, że do umieszczonych w pamięci węzłów mamy dostęp tylko za pomocą wskaźników.
- ❑ Rozwiązaniem alternatywnym jest stworzenie tablicy struktur i wykorzystanie jej elementów do reprezentowania węzłów. Możemy uzyskać dostęp do węzłów nie wykorzystując ścieżek w drzewie.
- ❑ Wadą jest z góry określony rozmiar tablicy (musi istnieć ograniczenie maksymalnego rozmiaru drzewa).

Tablica wskaźników jako reprezentacja drzewa

- Jednym z najprostszyc sposobów reprezentowania drzewa jest wykorzystanie dla każdego węzła struktury składającej się z pola lub pól reprezentujących etykietę oraz tablicy wskaźników do dzieci tego węzła.

```
typedef struct NODE *pNODE
struct NODE{
    int info;
    pNODE children[BF];
};
```

info			
P ₀	P ₁	...	P _{bf-1}

- **Info** reprezentuje **etykietę węzła**.
- Stała **bf** jest **rozmiarem tablicy wskaźników**. Reprezentuje maksymalną liczbę dzieci dowolnego węzła, czyli **czynnik rozgałęzienia** (ang. **branching factor**).
- **i**-ty element tablicy reprezentującej węzeł zawiera wskaźnik do **i**-tego dziecka tego węzła.
- Brakujące połączenia możemy reprezentować za pomocą wskaźnika pustego **NULL**.

Reprezentacje drzewa

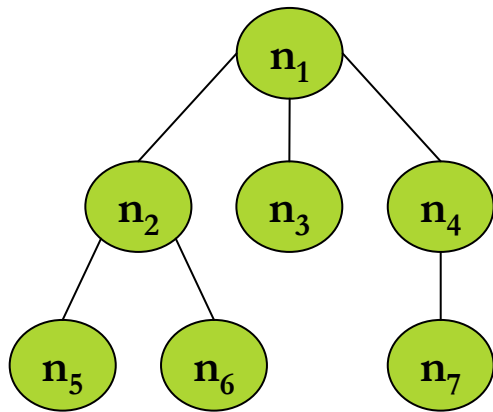
- Wykorzystujemy **listę jednokierunkową** reprezentującą dzieci wężła. Przestrzeń zajmowana przez listę jest dla wężła proporcjonalna do liczby jego dzieci.
- Znaczącą wadą tego rozwiązania jest efektywność czasowa – uzyskanie dostępu do **i** -tego dziecka wymaga czasu **$O(i)$** , ponieważ musimy przejść przez całą listę o długości **$i-1$** , by dostać się do **i** -tego wężła.
- Dla porównania, jeżeli zastosujemy tablicę wskaźników do dzieci, do **i** -tego dziecka dostajemy się w czasie **$O(1)$** , niezależnie od wartości **i** .

Reprezentacje drzewa

- W reprezentacji drzew zwanej **skrajnie lewy potomek-prawy element siostrzany** (ang. left-most-child-right-sibling), w każdym węźle umieszczamy jedynie wskaźniki do skrajnie lewego dziecka; węzeł nie zawiera wskaźników do żadnego ze swoich pozostałych dzieci.
- Aby odnaleźć drugi i wszystkie kolejne dzieci węzła **n**, tworzymy listę jednokierunkowa tych dzieci w której każde dziecko **c** wskazuje na znajdujące się bezpośrednio po jego prawej stronie dziecko węzła **n**.
- Wskazany węzeł nazywamy **prawym elementem siostrzanym** węzła **c**.

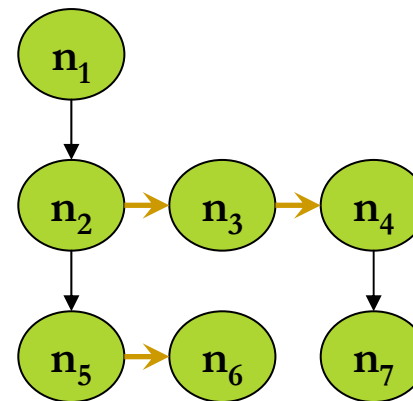
Reprezentacje drzewa

Drzewo złożone z 7 węzłów

info – etykieta
leftmostChild – informacja o węźle
rightSibling – część listy jednokierunkowej
dzieci rodzica tego węzła

Reprezentacja skrajnie lewy
potomek-prawy element siostrzany

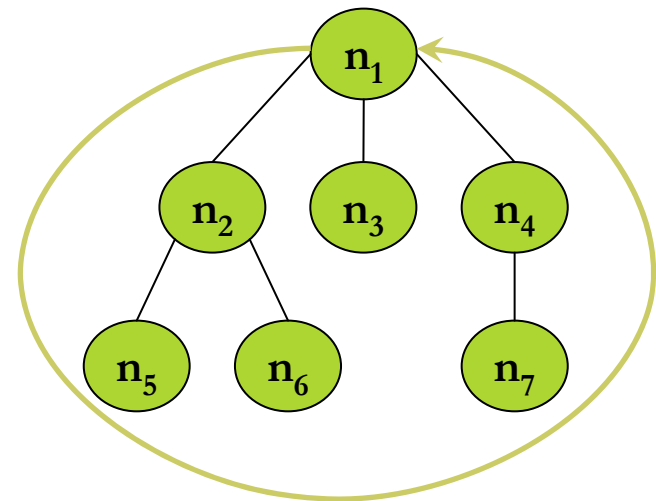
```
typedef struct NODE *pNODE;  
struct NODE{  
    int info;  
    pNODE leftmostChild, rightSibling;  
};
```

Reprezentacje drzewa

- **Reprezentacja oparta na tablicy wskaźników** umożliwia nam dostęp do *i*-tego dziecka dowolnego węzła w czasie $O(1)$. Taka reprezentacja wiąże się jednak ze znacznym marnotrawstwem przestrzeni pamięciowej, jeśli tylko kilka węzłów ma wiele dzieci. W takim wypadku większość wskaźników w tablicy **children** będzie równa **NULL**.
- **Reprezentacja skrajnie lewy potomek-prawy element siostrzany** wymaga mniejszej przestrzeni pamięciowej. Nie wymaga również istnienia maksymalnego czynnika rozgałęzienia węzłów. Możemy reprezentować węzły z dowolną wartością tego czynnika, nie modyfikując jednocześnie struktury danych.

Rekurencja w drzewach

- Użyteczność drzew wynika z liczby możliwych operacji rekurencyjnych, które możemy na nich wykonać w naturalny i jasny sposób (chcemy drzewa przeglądać).
- Prosta rekurencja zwraca etykiety węzłów w **porządku wzdłużnym** (ang. **pre-order listing**), czyli: korzeń, lewe poddrzewo, prawe poddrzewo.
- Inną powszechnie stosowaną metodą do przeglądania węzłów drzewa jest tzw. **przeszukiwanie wsteczne** (ang. **post-order listing**), czyli lewe poddrzewo, prawe poddrzewo, korzeń.

Drzewa binarne

- W drzewie binarnym węzeł może mieć co najwyżej dwoje bezpośrednich potomków.
- Rekurencyjna definicja drzewa binarnego:
- Podstawa:
 - Drzewo puste jest drzewem binarnym.
- Indukcja:
 - Jeśli r jest węzłem oraz T_1, T_2 są drzewami binarnymi, istnieje drzewo binarne z korzeniem r , lewym poddrzewem T_1 i prawym poddrzewem T_2 . Korzeń drzewa T_1 jest lewym dzieckiem węzła r , chyba że T_1 jest drzewem pustym. Podobnie korzeń drzewa T_2 jest prawym dzieckiem węzła r , chyba że T_2 jest drzewem pustym.
 - Większość terminologii wprowadzonej przy okazji drzew stosuje się oczywiście też do drzew binarnych.
- **Różnica:** drzewa binarne wymagają rozróżnienia lewego od prawego dziecka, zwykle drzewa tego nie wymagają. Drzewa binarne to **NIE** są zwykle drzewa, w których węzły mogą mieć co najwyżej dwójkę dzieci.

Drzewa przeszukiwania binarnego

- Jest to zaetykietowane drzewo binarne dla którego etykiety należą do zbioru w którym możliwe jest zdefiniowanie relacji mniejszości.
- Dla każdego węzła x spełnione są następujące własności:
 - wszystkie węzły w lewym poddrzewie mają etykiety mniejsze od etykiety węzła x
 - wszystkie w prawym poddrzewie mają etykiety większe od etykiety węzła x .
- **Wyszukiwanie elementu:**
 - **Podstawa:**
 - Jeśli drzewo T jest puste, to na pewno nie zawiera elementu x .
 - Jeśli T nie jest puste i szukana wartość x znajduje się w korzeniu, drzewo zawiera x .
 - **Indukcja:**
 - Jeśli T nie jest puste, ale nie zawiera szukanego elementu x w korzeniu, niech y będzie elementem w korzeniu drzewa T .
 - Jeśli $x < y$, szukamy wartości x tylko w lewym poddrzewie korzenia y .
 - Jeśli $x > y$, szukamy wartości x tylko w prawym poddrzewie korzenia y .
- **Własność drzewa przeszukiwania binarnego gwarantuje, że szukanej wartości x na pewno nie ma w poddrzewie, którego nie przeszukujemy.**

Drzewa przeszukiwania binarnego

□ Wstawianie elementu:

■ Podstawa:

- Jeśli drzewo T jest drzewem pustym, zastępujemy T drzewem składającym się z pojedynczego węzła zawierającego element x .
- Jeśli drzewo T nie jest puste oraz jego korzeń zawiera element x , to x znajduje się już w drzewie i nie wykonujemy żadnych dodatkowych kroków.

■ Indukcja:

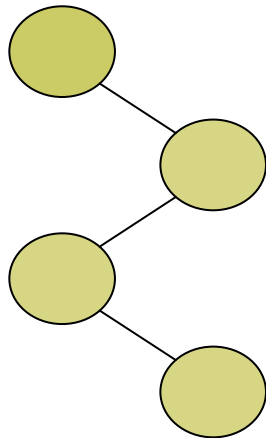
- Jeśli T nie jest puste i nie zawiera elementu x w swoim korzeniu, niech y będzie elementem w korzeniu drzewa T .
- Jeśli $x < y$, wstawiamy wartość x do lewego poddrzewa T .
- Jeśli $x > y$, wstawiamy wartość x do prawego poddrzewa T .

Drzewa przeszukiwania binarnego

- **Usuwanie elementu:**
- Usuwanie elementu x z drzewa przeszukiwania binarnego jest zadaniem nieco bardziej skomplikowanym od znajdowania czy wstawiania danego elementu. Musimy zachować własność drzewa przeszukiwania binarnego.
- Lokalizujemy x , oznaczmy węzeł w którym się on znajduje poprzez v .
 - Jeśli drzewo nie zawiera x to nie robimy nic.
 - Jeżeli v jest liściem to go usuwamy.
 - Jeśli v jest wewnętrznym węzłem i węzeł ten ma tylko jedno dziecko, przypisujemy węzłowi v wartość **dziecka v** , a następnie usuwamy **dziecko v** . (W ten sposób że **dziecko dziecka v** , staje się **dzieckiem v** , a **rodzicem dziecka dziecka v** staje się v).
 - Jeżeli węzeł v ma dwoje dzieci, oznaczmy poprzez y najmniejszą wartość w prawym poddrzewie v . Następnie przypisujemy węzłowi v wartość y , i usuwamy y z prawego poddrzewa v .

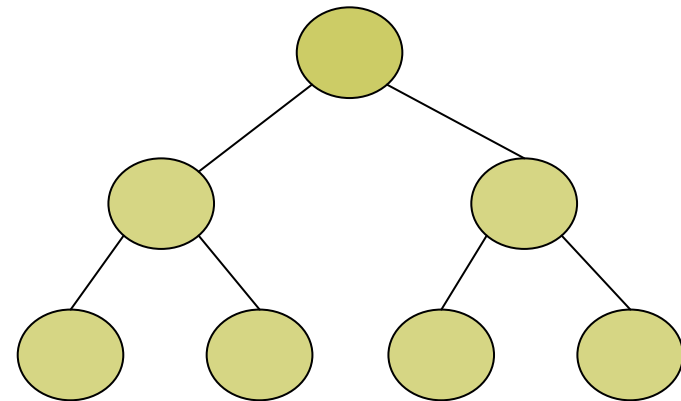
Drzewa binarne

Zdegenerowane drzewo
binarne

Wysokość drzewa złożonego z k -węzłów to $k-1$.
Czyli $h = O(k)$.
Operacje insert, delete, find wymagają średnio $O(k)$.

Pełne drzewo binarne

Drzewo o wysokości h ma $k=2^{h+1}-1$ węzłów.
Czyli $h = O(\log k)$.
Operacje insert, delete, find wymagają średnio $O(\log k)$.

Słownik

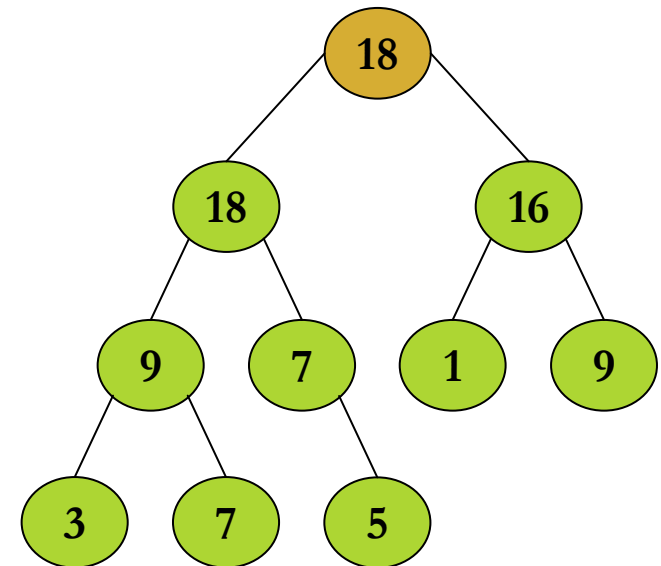
- Często stosowaną w programach komputerowych strukturą danych jest zbiór, na którym chcemy wykonywać operacje:
 - wstawianie nowych elementów do zbioru (ang. **insert**)
 - usuwanie elementów ze zbioru (ang. **delete**)
 - wyszukiwanie jakiegoś elementu w celu sprawdzenia, czy znajduje się w danym zbiorze (ang. **find**)
- Taki zbiór będziemy nazywać **słownikiem** (niezależnie od tego jakie elementy zawiera). Drzewo przeszukiwania binarnego umożliwia stosunkowo efektywną **implementację** słownika.
- Czas wykonania każdej z operacji na słowniku reprezentowanym przez drzewo przeszukiwania binarnego złożone z **n** węzłów jest proporcjonalny do wysokości tego drzewa **h**.

Abstrakcyjny typ danych = słownik

Abstrakcyjna implementacja = drzewo przeszukiwania binarnego

Drzewa binarne częściowo uporządkowane

- Jest to **zaetykietowane drzewo binarne** o następujących własnościach:
 - Etykietami węzłów są elementy z przypisanymi priorytetami; priorytet może być wartością elementu lub przynajmniej jednego z jego komponentów.
 - Element przechowywany w węźle musi mieć co najmniej tak duży priorytet jak element znajdujący się w dzieciach tego węzła. Element znajdujący się w korzeniu dowolnego poddrzewa jest więc największym elementem tego poddrzewa.

Kolejka priorytetowa

- Inny typ danych to zbiór elementów, z których każdy jest związany z określonym priorytetem. Przykładowo, elementy mogą być strukturami, zaś priorytet może być wartością jednego z pól takiej struktury. Chcemy wykonywać operacje:
 - wstawianie nowych elementów do zbioru (ang. **insert**)
 - znalezienie i usunięcie ze zbioru elementu o najwyższym priorytecie (ang. **deletemax**)
- Taki zbiór będziemy nazywać **kolejką priorytetową** (niezależnie od tego jakie elementy zawiera).
- Drzewo binarne częściowo uporządkowane umożliwia stosunkowo efektywną **implementację** kolejki priorytetowej.
- Efektywna (używając kopca) tzn. **$O(\log n)$** .

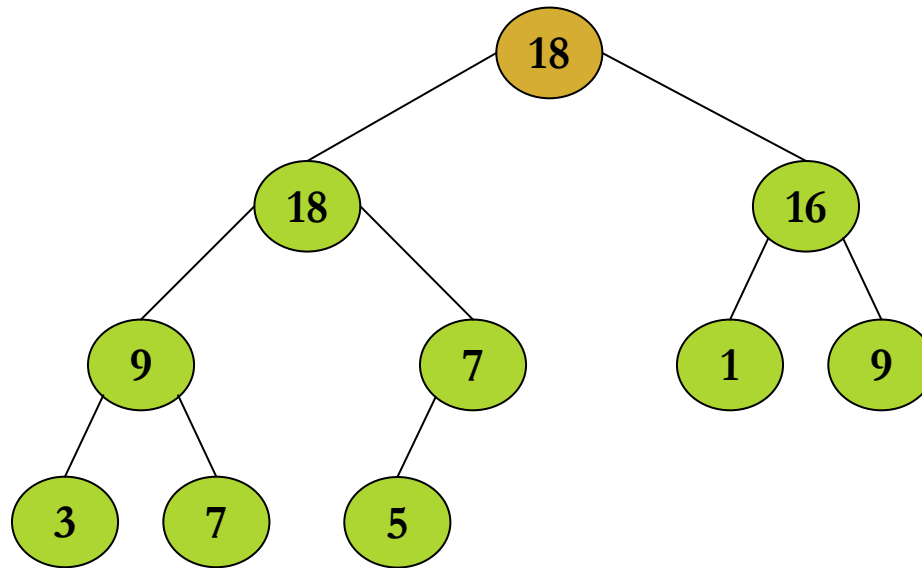
Abstrakcyjny typ danych = kolejka priorytetowa

Abstrakcyjna implementacja = zrównoważone drzewo binarne częściowo uporządkowane

Zrównoważone drzewa częściowo uporządkowane i kopce

- Mówimy że drzewo uporządkowane jest **zrównoważone** (ang. **balanced**), jeśli na wszystkich poziomach poza najniższym zawiera wszystkie możliwe węzły oraz liście na najniższym poziomie są ułożone od lewej strony. Spełnienie tego warunku oznacza, że jeśli drzewo składa się z **n** węzłów, to **żadna ścieżka od korzenia do któregośkolwiek z tych węzłów nie jest dłuższa niż $\log_2 n$** .
- **Zrównoważone drzewa częściowo uporządkowane** można implementować za pomocą tablicowej struktury danych zwanej **kopcem** (ang. **heap**), która umożliwia szybką i zwięzłą implementację kolejek priorytetowych. Kopiec jest to po prostu tablica **A**, której sposób indeksowania reprezentujemy w specyficzny sposób. Zapisuje się kolejne poziomy, zawsze porządkując od lewej do prawej.

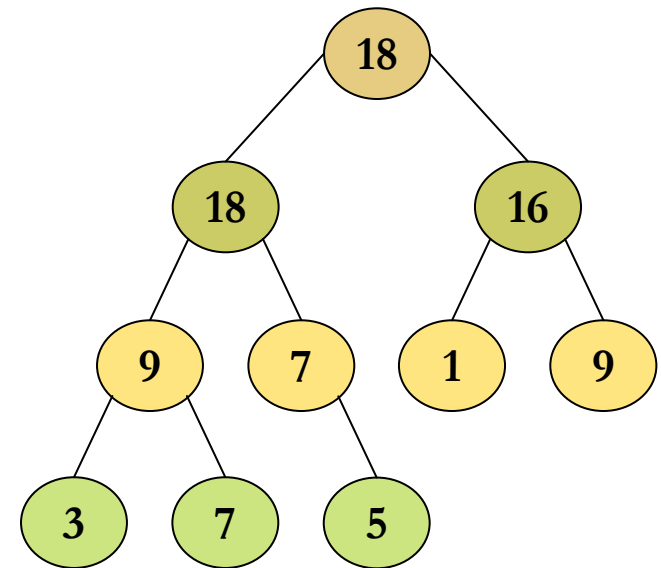
Zrównoważone drzewa częściowo uporządkowane i kopce

Stóg dla zrównoważonego częściowo uporządkowanego drzewa.

A[1]	A[2]	A[3]	A[4]	A[5]	A[6]	A[7]	A[8]	A[9]	A[10]
18	18	16	9	7	1	9	3	7	5

- ❑ Rozpoczynamy od korzenia **A[1]**; nie wykorzystujemy **A[0]**.
- ❑ Po korzeniu zapisujemy kolejne poziomy, w każdym poziomie węzły porządkujemy od lewej do prawej.
- ❑ Lewe dziecko korzenia znajduje się w **A[2]**; prawe dziecko korzenia umieszczamy w **A[3]**.
- ❑ W ogólności, lewe dziecko węzła zapisane w **A[i]** znajduje się w **A[2i]**, prawe dziecko tego samego węzła znajduje się w **A[2i+1]**, jeśli oczywiście te dzieci istnieją w drzewie uporządkowanym.
- ❑ Taka reprezentacja jest możliwa dzięki **własnościom drzewa zrównoważonego**.
- ❑ Z **własności drzewa częściowo uporządkowanego** wynika, że jeśli **A[i]** ma dwójkę dzieci, to **A[i]** jest co najmniej tak duże, jak **A[2i]** i **A[2i+1]**, oraz jeśli **A[i]** ma jedno dziecko, to **A[i]** nie jest mniejsze niż **A[2i]**.

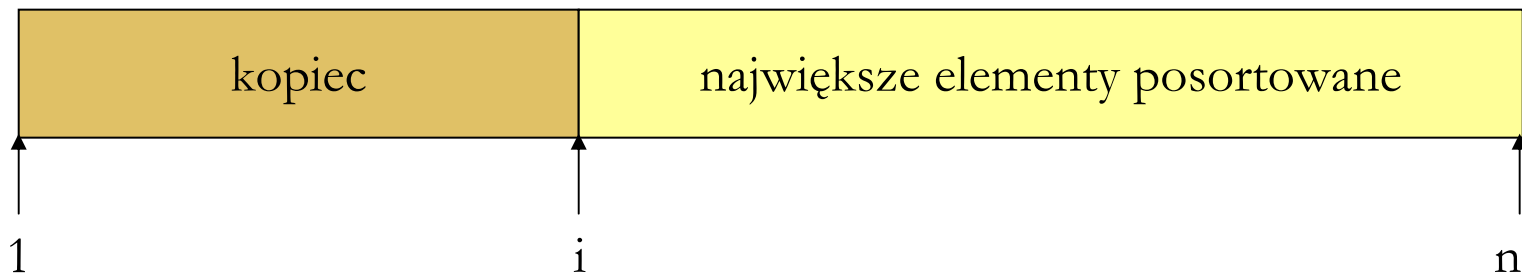

Operacje kolejki priorytetowej na kopcu

- Reprezentujemy kopiec za pomocą globalnej tablicy liczb całkowitych $A[1, \dots, \text{MAX}]$. Przypuśćmy, że mamy kopiec złożony z $n-1$ elementów, który spełnia własność drzewa częściowo uporządkowanego.
- **Operacja insert:**
 - Dodajemy n -ty element w $A[n]$.
 - Własność drzewa uporządkowanego jest nadal spełniona we wszystkich elementach tablicy, poza (być może) elementem $A[n]$ i jego rodzicem.
 - Jeśli element $A[n]$ jest większy od elementu $A[n/2]$, czyli jego rodzica, musimy wymienić te elementy ze sobą (ta operacja nazywamy **sortowanie bąbelkowe w górę** (ang. **bubbleUp**)).
 - Może teraz zaistnieć konflikt z własnością drzewa częściowo uporządkowanego pomiędzy elementem $A[n/2]$ i jego rodzicem. Sprawdzamy i ewentualnie wymieniamy ich pozycje.
 - Itd.
- **Operacja deletemax:**
 - $A[1]$ przypisujemy wartość $-\infty$, po czym wykorzystujemy analogiczną procedurę co powyżej, czyli: **sortowanie bąbelkowe w dół** (ang. **bubbleDown**) niech k oznacza pozycję w tablicy liścia do którego zejdzie wartość $-\infty$. $A[k]$ przypiszmy wartość $A[n]$. Po czym wykonajmy procedurę sortowania bąbelkowego w górę. Kopiec będzie teraz reprezentowany przez tablicę $A[1, \dots, n-1]$.
 - Wykonywanie operacji **insert** i **deletemax** wymaga czasu $O(\log n)$.

Sortowanie przez kopcowanie – sortowanie za pomocą zrównoważonych drzew częściowo uporządkowanych

- Za pomocą tego algorytmu sortujemy tablice $A[1, \dots, n]$ w dwóch etapach:
 - algorytm nadaje tablicy A własność drzewa częściowo uporządkowanego
 - wielokrotnie wybiera największy z pozostałych elementów z kopca aż do momentu, w którym na kopcu znajduje się tylko jeden (najmniejszy) element co oznacza że tablica jest posortowana.

- Wykonanie operacji **sortowania przez kopcowanie** wymaga czasu $O(n \log n)$. Dla porównania sortowanie przez wybieranie wymaga czasu $O(n^2)$.

Poziomy implementacji

- Dwa abstrakcyjne typy danych:
słownik i kolejka priorytetowa
- Omówiliśmy dwie różne abstrakcyjne implementacje i wybraliśmy konkretne struktury danych dla każdej z tych abstrakcyjnych implementacji.

Abstrakcyjny typ danych	Abstrakcyjna implementacja	Struktura danych
Słownik	Drzewo przeszukiwania binarnego	Struktura lewe dziecko – prawe dziecko
Kolejka priorytetowa	Zrównoważone drzewo częściowo uporządkowane	Kopiec

Podsumowanie

- ❑ Ważnym modelem danych reprezentującym **informacje hierarchiczne** są **drzewa**.
- ❑ Do implementowania drzew możemy wykorzystać **wiele różnych struktur danych** (także takich) które wymagają połączenia tablic ze wskaźnikami. **Wybór struktury danych zależy od operacji wykonywanych na drzewie**.
- ❑ Dwoma najważniejszymi reprezentacjami węzłów drzewa są **skrajnie lewy potomek-prawy element siostrzany** oraz **tree** (tablica wskaźników do dzieci).
- ❑ Drzewa nadają się doskonale do stosowania na nich algorytmów i dowodów rekurencyjnych.
- ❑ **Drzewo binarne** jest jednym z wariantów modelu drzewa, w którym każdy węzeł ma (opcjonalne) lewe i prawe dziecko.
- ❑ **Drzewo przeszukiwania binarnego** jest zaetykietowanym drzewem binarnym, które spełnia „**własność drzewa przeszukiwania binarnego**”.

Podsumowanie

- Będący abstrakcyjnym typem danych, **słownik** jest zbiorem, na którym można wykonywać operacje **insert**, **delete**, **find**. **Efektywna implementacja słownika to drzewo przeszukiwania binarnego**.
- Innym abstrakcyjnym typem danych jest **kolejka priorytetowa**, czyli zbiór na którym możemy wykonywać operacje **insert** i **deletemax**.
- **Drzewo częściowo uporządkowane** jest zaetykietowanym drzewem binarnym spełniającym warunek, że żadna etykieta w żadnym węźle nie jest mniejsza od etykiety żadnego z jego dzieci.
- **Zrównoważone drzewo częściowo uporządkowane** (węzły całkowicie wypełniają wszystkie poziomy od korzenia do najniższego, w którym zajmowane są tylko skrajnie lewe pozycje) możemy implementować za pomocą **kopca**. Struktura ta umożliwia implementację operacji na kolejce priorytetowej wykonywanych w czasie $O(\log n)$ oraz działającego w czasie $O(n \log n)$ algorytmu sortującego, zwanego sortowaniem przez kopcowanie.